

USNESENÍ

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Pavla Telce a soudkyň JUDr. Markéty Pokorné a JUDr. Hany Poláškové Wincorové ve věci

žalobkyně: **SMS finance, a. s.**, IČO 25381512
se sídlem Hvězdova 1716/2b, 140 00 Praha
zastoupená advokátem Mgr. Danielem Mackem
se sídlem Haštalská 1072/6, 110 00 Praha 1

proti
žalovanému: **Lukáš O.**, narozený xxx
se sídlem xxx

o zaplacení částky 15.405 Kč s příslušenstvím, k odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Olomouci ze dne 30. 3. 2021, č. j. 24 C 39/2021-57,

takto:

I. Rozsudek okresního soudu **se zrušuje** a řízení **se zastavuje**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně.

III. Žalobkyně **je povinna** zaplatit žalovanému na náhradě nákladů odvolacího řízení částku **1.000 Kč**, a to do tří dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem okresní soud zavázal žalovaného k zaplacení částky 15.405 Kč s příslušenstvím (výrok I.) a uložil žalovanému povinnost nahradit žalobkyni na nákladech řízení částku 17.631,10 Kč (výrok II.)
2. Okresní soud po provedeném dokazování uzavřel, že mezi účastníky jakožto podnikatelskými subjekty vznikl platný závazkový vztah příkazního charakteru, a to v podobě smlouvy o obchodním zastoupení, jejímž předmětem byla ze strany žalovaného povinnost dlouhodobě vyvíjet činnost směřující k uzavírání určitého druhu obchodů vč. provádění činností souvisejících s tímto závazkem, a to jménem zastoupeného a na jeho účet, oproti této povinnosti se žalobkyně zavázala za prováděnou činnost žalovaným platit mu provizi, a to za konkrétně smluvených podmínek, které zahrnovaly, a to přímo v samotné smlouvě, podmínky pro povinnost vrátit tuto provizi již vyplacenou žalovanému. Žalovanému byly provize za uzavřené obchody v tvrzeném rozsahu za konkrétní obchody žalobkyni vyplaceny, a to za trvání závazkového vztahu mezi účastníky, nicméně právo na vyplacené provize za 3 realizované obchody žalovaným zaniklo v důsledku předčasného ukončení samotných závazků uzavřených s třetími osobami (pojistných smluv), tudíž byl žalovaný povinen dle smluvních ujednání provize vyplacené za tyto obchody žalobkyni vrátit i po ukončení obchodního závazku mezi samotnými stranami. Žalovaný přesto, že byl žalobkyni vyzván ke splnění svojí povinnosti, tuto doposud nesplnil, kdy tyto tzv. stornoprovize představují bezdůvodné obohacení, neboť právní důvod na toto plnění zanikl, proto je žalovaný povinen žalobkyni veškerá uvedená plnění vrátit včetně žalovaného příslušenství.

257/2021

3. Proti tomuto rozsudku okresního soudu podal včasné odvolání žalovaný a domáhal se zrušení rozsudku okresního soudu s tím, že je v insolvenční, bylo mu povoleno oddlužení a v projednávaném případě se nejedná o nové závazky dlužníka, které by byl povinen uhradit. Žalobkyně věděla v době, kdy mohla přihlásit tyto své pohledávky do insolvenčního řízení, že jí může z titulu smlouvy o obchodním zastoupení vzniknout nárok z plnění za dlužníkem, kdy tyto pohledávky byly sice vázané na podmínku, jež se mohla ale nemusela splnit, avšak bylo možno je do insolvenčního řízení přihlásit jako podmíněné. Pokud takto věřitel neučinil, potom nemá v řízení právo na jejich úhradu.
4. K odvolání žalovaného se písemně vyjádřila žalobkyně a navrhla potvrzení rozsudku okresního soudu jako věcně správného s tím, že žalovaným uzavřené pojistné smlouvy byly pojistníky ukončeny až po lhůtě pro podání přihlášek pohledávek do insolvenčního řízení dlužníka, nebylo možno je tedy v insolvenčním řízení uplatnit, neboť pohledávky fakticky vznikly až po lhůtě pro jejich přihlášení. Při opačném pohledu na věc by byla žalobkyně nucena přihlásit do insolvenčního řízení všechny v budoucnu možná vzniklé pohledávky odpovídající výši vyplacené provize za veškeré smlouvy uzavřené mezi žalovaným jako obchodním zástupcem a třetími osobami za dobu trvání smluvního vztahu pro případ předčasného ukončení smluv uzavřených s třetími osobami. Uvedené by vedlo k neúměrnému zatížení insolvenčního soudu, který by musel kontrolovat, které ze smluv byly třetími osobami vypovězeny. Žalobkyně tedy trvá na tom, že žalované pohledávky vznikly až po lhůtě k jejich přihlášení, a lze je tedy uplatnit žalobou a přiznat v tomto řízení.
5. Krajský soud při konstatování přípustnosti odvolání, jeho včasnosti a podání oprávněnou osobou, přezkoumal rozsudek okresního soudu, včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k závěru, že odvolání žalovaného je důvodné, přičemž nejsou dány podmínky ani pro potvrzení ani pro změnu rozsudku okresního soudu.
6. Z obsahu spisu vyplývá, že žalobkyně podala Okresnímu soudu v Olomouci dne 3. 11. 2020 žalobu, kterou domáhala po žalovaném zaplacení částky 15.405 Kč s příslušenstvím z titulu nároku na bezdůvodného obohacení žalovaného na úkor žalobkyně v důsledku zániku nároku žalovaného na vyplacenou provizi z titulu pojistných smluv č. 7000308447 FLEXI ze dne 28. 6. 2018, uzavřené s Marcelou V., č. 7000286651 FLEXI ze dne 25. 2. 2018, uzavřené s Jarmilou K., dále č. 8411735299 DOMOV ze dne 3. 10. 2018, uzavřené s Jiřím K. Žalovaný tyto smlouvy uzavřel za účinnosti smlouvy uzavřené s žalobkyní o obchodním zastoupení č. 3487 ze dne 8. 4. 2016, přičemž tato smlouva byla mezi stranami ukončena odstoupením do smlouvy žalobkyně ze dne 16. 5. 2019. Za trvání shora uvedené smlouvy žalovaný vykonával činnost pojišťovacího agenta, za uvedené uzavřené závazky s třetími osobami mu vznikl nárok na vyplacení provizi, což bylo žalobkyní ve vztahu k žalovanému řádně splněno, nicméně dle sjednaných smluvních podmínek zanikl nárok žalovaného na tyto provize v souvislosti s předčasným ukončením smluvních vztahů s třetími osobami, jednalo se tedy o tzv. storno smlouvy, k čemuž mohlo dojít jak v době existence závazku mezi stranami, tak tyto účinky na vrácení vyplacených provizi trvají ještě 5 let po ukončení závazku o obchodním zastoupení. Jelikož uvedené účinky nastaly – ke stornu smluv došlo dne 5. 5. 2020, 31. 5. 2020 a 11. 8. 2020 - žalobkyně žalovanému vystavila faktury znějící na částku 6. 356 Kč se splatností 20. 9. 2020 a fakturu znějící na částku 9.049 Kč se splatností 20. 10. 2020. Žalovaný však svoji platební povinnost nesplnil, dostal se po uplynutí lhůty splatnosti těchto faktur do prodlení s plněním peněžitého závazku. Žalovaný v řízení namítal, že se nachází v úpadku, kdy bylo schváleno jeho oddlužení a nejedná se ve věci o nové vzniklé dlužníkovy závazky po schválení jeho oddlužení, které by bylo možno v řízení vymáhat a přiznat. Žalobkyně argumentovala v řízení shodně jako ve svém vyjádření k odvolání (viz bod 4. odůvodnění).
7. Okresní soud pak ve věci rozhodl rozsudkem ze dne 30. 3. 2021, kterým zavázal žalovaného k zaplacení částky 15.405 Kč s příslušenstvím a uložil žalovanému povinnost nahradit žalobkyni na nákladech řízení částku 17.631,10 Kč, kdy se s námitkou žalovaného (dlužníka) ohledně

257/2021

probíhajícího insolvenčního řízení v podobě úpadku formou oddlužení vypořádal způsobem, že uvedené nebrání projednání věci a není důvodem zbavení se žalovaného povinnosti uhradit předmětný dluh, když námitky žalovaného se týkají výlučně právních zásad vztahujících se toliko k insolvenčnímu řízení, přičemž stav insolvenčního řízení nebrání pokračování v řízení civilním ohledně uplatněné pohledávky s příslušenstvím, neboť podmínky pro jeho zastavení nebo přerušování nebyly splněny. Krajský soud však tento právní závěr soudu prvního stupně s ohledem na níže uvedené nesdílí.

8. Z výpisu z insolvenčního rejstříku ohledně žalovaného soud zjistil, že dne 15. 5. 2019 rozhodl Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci, vyhláškou č. j. xxx o zahájení insolvenčního řízení ve věci žalovaného jako dlužníka. Dne 19. 6. 2019 bylo ohledně žalovaného vydáno usnesení o úpadku spojené s povolením oddlužení č. j. xxx, v němž byli věřitelé žalované vyzváni a poučeni, aby přihlásili své pohledávky do insolvenčního řízení dlužníka, pokud tak dosud neučinili, a to ve lhůtě 2 měsíců ode dne zveřejnění usnesení v insolvenčním rejstříku. K přihláškám, které budou podány později, insolvenční soud nepřihlíží a takto přihlášené pohledávky nebudou v insolvenčním řízení uspokojeny. Přihlašují se také pohledávky, které již byly uplatněny u soudu, jakož i pohledávky vykonatelné, včetně těch, které jsou vymáhány výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Přihlásit lze také pohledávku nesplatnou nebo pohledávku vázanou na podmínku. Usnesení nabylo právní moci dne 19. 6. 2019. Insolvenční řízení dosud trvá a nebylo skončeno. Pohledávky žalobkyně nárokované v tomto řízení, byť podmíněné, vznikly již v období uzavření předmětných obchodů žalovaným s třetími subjekty – dne 28. 6. 2018, 25. 2. 2018 a 3. 10. 2018, kdy žalovanému vznikl nárok na výplatu provize, a v souvislosti s následným vyplacením provize se současným podmíněným závazkem žalovaného tuto provizi vrátit v případě předčasného ukončení jím zprostředkovaných smluv. Již v této době si žalobkyně byla vědoma skutečnosti, že má za žalovaným podmíněné pohledávky v případě předčasného ukončení žalovaným zprostředkovaných obchodů, a mohla je tedy přihlásit do insolvenčního řízení, které bylo zahájeno později - dne 1. 5. 2019, a to ve dvouměsíční lhůtě od data 19. 6. 2019. Z insolvenčního rejstříku ostatně vyplývá, že žalobkyně tak ohledně shodných typů pohledávek, avšak již splatných, nikoli dosud podmíněných, ve vztahu k témuž dlužníku v insolvenčním řízení učinila, a s těmito se do řízení přihlásila, o úpadku žalovaného tedy povědomost měla.
9. Podle ustanovení § 103 o. s. ř. kdykoliv za řízení přihlíží soud k tomu, zda jsou splněny podmínky, za nichž může rozhodnout ve věci samé (podmínky řízení).
10. Podle ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. jde-li o takový nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, soud řízení zastaví.
11. Podle ustanovení § 109 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „insolvenční zákon“), se zahájením insolvenčního řízení se spojují účinky a) pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty nemohou být uplatněny žalobou, lze-li je uplatnit přihláškou.
12. Podle ustanovení § 109 odst. 4 insolvenčního zákona účinky zahájení insolvenčního řízení nastávají okamžikem zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení, v insolvenčním rejstříku.
13. Podle ustanovení § 109 odst. 5 insolvenčního zákona nestanoví-li zákon u některého ze způsobů řešení úpadku jinak, trvají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení do skončení insolvenčního řízení, a jde-li o reorganizaci, do schválení reorganizačního plánu.
14. Podle ustanovení § 140c insolvenčního zákona v době, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku, nelze zahájit soudní a rozhodčí řízení o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou, nebo na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené, nejde-li o incidenční spory, ani řízení o pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují (§ 170).

257/2021

15. Podle ustanovení § 141a insolvenčního zákona po právní moci rozhodnutí o úpadku zastaví soud nebo jiný k tomu příslušný orgán řízení o pohledávkách nebo jiných právech, která byla zahájena v rozporu s omezeními podle § 109 odst. 1 písm. a) a podle § 140c.
16. Dle ustanovení § 173 odst. 3 insolvenčního zákona přihlásit lze i pohledávku nesplatnou nebo pohledávku vázanou na podmínku. Pohledávky věřitelů vázané na splnění rozvazovací podmínky se považují v insolvenčním řízení za nepodmíněné, dokud rozvazovací podmínka není splněna. Na pohledávky věřitelů vázané na splnění odkládací podmínky nemá zahájení insolvenčního řízení vliv.
17. Předně odvolací soud podotýká, že v daném případě nebyly dány důvody pro přerušení civilního řízení z důvodu úpadku žalovaného ve smyslu ust. § 140a odst. 1 insolvenčního zákona, neboť civilní řízení bylo zahájeno později, potud byly úvahy okresního soudu (ačkoli nijak blíže neodůvodněné) správné. Není však správný závěr okresního soudu ohledně skutečnosti, že zde v důsledku probíhajícího insolvenčního řízení nejsou dány důvody pro zastavení řízení o této žalobě.
18. V insolvenčním řízení je třeba uplatnit veškeré nároky, včetně pohledávek přiznaných v nalézacím řízení a pohledávek, které jsou předmětem výkonu rozhodnutí nebo exekuce soudním exekutorem. Přihlašují se rovněž pohledávky nesplatné nebo pohledávky vázané na podmínku. Úprava obsažená v § 173 odst. 3 insolvenčního zákona, jež dovoluje přihlásit do insolvenčního řízení i pohledávku vázanou na podmínku, předjímá typové uplatnění těch pohledávek, jejichž vznik podmínili účastníci závazkového právního vztahu (zpravidla účastníci smlouvy) tím, že nastane skutečnost, která je jim v době, kdy činí právní úkon, neznámá a je pro ně nejistá, tedy pohledávek zpravidla vázaných na splnění odkládací podmínky. Jde o pravidlo platné pro přihlášení pohledávek obecně. Pohledávky věřitelů vázané na splnění rozvazovací podmínky se považují v insolvenčním řízení za nepodmíněné, dokud rozvazovací podmínka není splněna. Do splnění rozvazovací podmínky se tedy v insolvenčním řízení k existenci této podmínky vůbec nepřihlíží. Naopak na pohledávky věřitelů vázané na splnění odkládací podmínky nemá zahájení insolvenčního řízení vliv, tedy tyto pohledávky se i v insolvenčním řízení považují za podmíněné a k podmínce se do jejího splnění přihlíží.
19. V daném případě soud konstatuje, že před podáním žaloby bylo zahájeno insolvenční řízení ve věci dlužníka – žalovaného. Podle ustanovení § 109 odst. 1 písm. a) a ustanovení § 140c insolvenčního zákona může věřitel (žalobce) pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty dlužníka uplatnit vůči němu pouze a jen přihláškou dané pohledávky v insolvenčním řízení, přičemž právo domáhat se pohledávky (jiných práv) žalobou je insolvenčním zákonem výslovně vyloučeno. Řízení o pohledávce žalobkyně pak jednoznačně bylo zahájeno v rozporu s omezeními podle § 109 odst. 1 písm. a) a podle § 140c insolvenčního zákona.
20. Vzhledem ke shora uvedenému shledává krajský soud po přezkoumání napadeného rozhodnutí a řízení mu předcházejícímu neodstranitelný nedostatek podmínky řízení, což nutně vede k postupu podle ustanovení § 219a odst. 1 o. s. ř. v souvislosti s ustanovením § 221 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Z uvedených důvodů krajský soud rozsudek okresního soudu zrušil a řízení v souladu ustanovením § 141a insolvenčního zákona zastavil.
21. Rozhodnutí ve věci shora je rozhodnutím konečným, je tedy nutno rozhodnout o nákladech řízení před soudy obou stupňů (§ 151 odst. 1 o. s. ř.).
22. O náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně rozhodl krajský soud dle ustanovení § 146 odst. 2 věta první o. s. ř., když řízení bylo zastaveno z důvodů spočívajících na straně žalobkyně, která zahájila řízení o pohledávce v rozporu s omezeními podle § 109 odst. 1 písm. a) a podle § 140c insolvenčního zákona. Procesní zavinění na zastavení řízení je tedy na straně žalobkyně a tato je povinna zaplatit žalovanému náklady řízení v celém rozsahu, kdy tyto se však z obsahu spisu nepodávají, proto bylo rozhodnuto, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně.

257/2021

23. O nákladech odvolacího řízení pak bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 1 a § 146 odst. 2 věta první o. s. ř., když ke zrušení rozsudku okresního soudu a k zastavení řízení došlo z důvodů na straně žalobkyně (shodně viz odůvodnění v bodě 22.), která je povinna zaplatit žalovanému náklady odvolacího řízení v celém rozsahu. Náklady odvolacího řízení představují u žalovaného zaplacený soudní poplatek za odvolání ve výši 1.000 Kč, jiné náklady řízení žalovaný neúčtoval. Náklady řízení je žalobkyně povinna zaplatit ve lhůtě tří dnů od právní moci tohoto usnesení dle ustanovení § 160 odst. 1 o. s. ř.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **je** dovolání přípustné, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak. Dovolání se podává ve lhůtě dvou měsíců ode dne doručení tohoto rozhodnutí u Okresního soudu v Olomouci k Nejvyššímu soudu ČR v Brně. Přípustnost dovolání je oprávněně zkoumat jen dovolací soud (§ 237, § 239 o. s. ř.).

Dovolání proti rozhodnutí o náhradě nákladů řízení přípustné **není**.

Olomouc 12. srpna 2021

Mgr. Pavel Telec v. r.
předseda senátu